



รายงานการศึกษาวិชาการด้านวนศาสตร์ชุมชน

เรื่อง

การศึกษาข้อมูลกำลังผลิตพืชอาหารในพื้นที่ป่าชุมชน ท้องที่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

Case Studies of Food Capacity in Chonburi Rayong Chanthaburi and Trad Province

พงษ์ศักดิ์ ปิ่นแก้ว

PONGSAK PINKAEW

รักษา สุนินทบูรณ์

RAKSA SUNINTABOON

สมดี คำชัย

SOMDEE KOMCHAI

วินัย สามิภัก

WINAI SAMIPAK

นวัฒน์ ศิริแรง

NAWAT KEEREERANG

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาวนศาสตร์ชุมชนที่ 3 (ระยอง)

สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

บทคัดย่อ

การศึกษาข้อมูลพืชอาหารในพื้นที่ป่าชุมชน (Food Capacity) ในท้องที่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความหลากหลายของพืชอาหารในพื้นที่ป่าชุมชน และกำลังผลิตในเชิงเศรษฐกิจของพืชอาหาร ในพื้นที่ป่าชุมชน โดยการตรวจเอกสารจากสรุปผลการดำเนินงานป่าชุมชน ประจำปี 2548 ของกรมป่าไม้ และออกแบบสัมภาษณ์ โดยการใช้การสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ผู้รู้ หมอยาประจำหมู่บ้าน และผู้ที่พึงพิงป่าป่าชุมชนจำนวน 7 - 10 คน โดยการใช้การสัมภาษณ์กลุ่ม เป็นรายข้อตามแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งข้อมูลสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของหมู่บ้าน จากการสังเกต และจากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

ผลการศึกษาพบว่า การพึงพิงพืชอาหารในป่าชุมชนของทั้ง 4 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด มีการพึงพิงป่าชุมชนในแง่ของพืชอาหารบ้าง บางหมู่บ้านที่มีลักษณะเป็นป่าชุมชนแบบดั้งเดิม ส่วนหนึ่งเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจของคนในชุมชนค่อนข้างดี และอาชีพส่วนมากภายในชุมชนประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ และทำสวนยางพารา ซึ่งมีการปลูกพืชผักผลไม้หลายชนิดในพื้นที่ของตนเอง เชิงระบบวนเกษตร ชาวบ้านจึงมีพืชอาหารไว้กินไว้ใช้ในครัวเรือนของตนเองอยู่แล้ว ดังนั้นป่าชุมชนของทั้ง 4 จังหวัด จะเป็นป่าชุมชนเพื่อการอนุรักษ์เสียส่วนใหญ่

ป่าชุมชนที่ได้ทำการศึกษาและเก็บข้อมูล ในปีงบประมาณ 2549 นั้นบางพื้นที่เพิ่งเริ่มการรวมตัวกันของชุมชน ที่จะจัดตั้งเป็นป่าชุมชน และปลูกต้นไม้ในพื้นที่ ดังนั้นการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนในแง่ของพืชอาหาร จึงยังไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการพื้นที่ที่ถูกวิธี จึงควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ให้ราษฎรได้มีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของป่าชุมชน และเจ้าหน้าที่ควรมีการประสานงานที่ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น